

RECENZJE

*Iwona Dembowska-Wosik**

Recenzja serii materiałów do nauczania JPJO *Polski, krok po kroku*, w której skład wchodzi:

1. Iwona Stempek, Anna Stelmach, Sylwia Dawidek, Aneta Szymkiewicz, *Polski, krok po kroku. Podręcznik studenta A1*, wyd. Polish-courses.com, 2012, ss. 180.
2. Iwona Stempek, Anna Stelmach, *Polski, krok po kroku. Podręcznik studenta A2*, wyd. Polish-courses.com, 2013, ss. 160.
3. Iwona Stempek, *Polski, krok po kroku. Zeszyt ćwiczeń A1*, wyd. Polish-courses.com, 2012, ss. 112.
4. Iwona Stempek, *Polski, krok po kroku. Zeszyt ćwiczeń A2*, wyd. Polish-courses.com, 2014, ss. 116.
5. Iwona Stempek, *Polski, krok po kroku. Gry i zabawy językowe*, wyd. Polish-courses.com, 2012, 60 tablic.
6. Iwona Stempek, Anna Stelmach, *Polski, krok po kroku. Tablice gramatyczne*, wyd. Polish-courses.com, 2013, 35 tablic.
7. Platforma internetowa e-polish.eu

Wybór właściwego podręcznika kursowego w nauczaniu języków obcych to decyzja niezwykle istotna. Ważną pozycją w ofercie dla nauczycieli JPJO, prowadzących kursy na poziomie A1 i A2, jest seria podręczników i materiałów pomocniczych *Polski, krok po kroku* autorstwa Iwony Stempek. Składa się na nią aż sześć pozycji: dwa podręczniki kursowe na poziomie A1 i A2, dwa odpowiadające im zeszyty ćwiczeń, tablice gramatyczne oraz gry i zabawy językowe. Serię uzupełnia platforma e-learningowa *e-polish.eu*.

Oba podręczniki podzielone są na lekcje. Na poziomie A1 w większości są one zorganizowane wokół sytuacji komunikacyjnych, np. lekcja 7 – zakupy, lekcja 14 – pytanie o drogę, czy też lekcja 25 – u lekarza. Natomiast lekcje w podręczniku na poziomie A2 skupione są wokół funkcji komunikacyjnych, np. wyrażanie opinii (lekcja 5), relacjonowanie z użyciem czasowników ruchu (lekcja 11), czy mówienie o problemach życiowych (lekcja 13). Układ obu części jest czytelny i logiczny, materiał został ułożony tak, by sprzyjał realizowaniu spiralnego programu nauczania, np. w części dla poziomu A1 temat zakupów poruszono w 4 jednostkach lekcyjnych: od podstawowych zwrotów, takich jak pytania o cenę i nazwy sklepów (lekcja 7), poprzez użycie w tym kontekście B. l.p. i l.mn. (lekcja 9), określenia ilości i ich składnię z D. (lekcja 15), aż po kupowanie ubrań (lekcja 23). Temat ten jest też poruszony w podręczniku przeznaczonym do nauki języka na poziomie A2 (lekcja 20).

Poszczególne lekcje zostały podzielone na części, oznaczone literami alfabetu, z których każda poświęcona jest określonemu zagadnieniu w obrębie lekcji, np. lekcję 16 na poziomie A1 zbudowano wokół funkcji komunikacyjnej, którą jest mówienie o planach na przyszłość, składa się z części A – poświęconej pogodzie, części B – w której wprowadzone są nazwy miesięcy w mianowniku

* i.dembowska@gmail.com, Katedra Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej, Instytut Filologii Polskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Łódzki, ul. Pomorska 171/173, 90-236 Łódź.

i miejscowniku, części C – zawierającej odmianę czasowników modalnych w czasie przyszłym, oraz części D – poświęconej informacjom na temat andrzejkowego przepowiadania przyszłości (s.106–111).

Zgodnie z założeniami podejścia komunikacyjnego każdej sytuacji czy funkcji komunikacyjnej przyporządkowano zagadnienia leksykalne i gramatyczne, których znajomość konieczna jest do realizacji celu komunikacyjnego. Nowe słownictwo i struktury gramatyczne pojawiają się najpierw w zamieszczonych w podręczniku tekstach, następnie są wyjaśniane, podawane są niezbędne reguły gramatyczne, po których następują ćwiczenia.

Warto zwrócić uwagę na teksty zawarte w podręcznikach serii *Polski, krok po kroku*. Z jednej strony wyróżnia je naturalność i humor, z drugiej – szczególnie w pierwszych rozdziałach podręcznika – zawierają one wiele elementów nieznanymi jeszcze uczącym się. Utrudnia to znacznie ich rozumienie i stawia nauczyciela wobec konieczności ich tłumaczenia, które (przy konsekwentnym unikaniu języka pośredniego) może okazać się zadaniem karkołomnym, jeśli nie niemożliwym.

Dynamiki i charakteru dodają tekstom ich bohaterowie. Autorki podręczników wprowadzają na samym początku zbiór postaci – Polaków i mieszkających w Polsce cudzoziemców, których działania tworzą luźną fabułę podręcznika. Postaci są wyraziste, każda z nich ma osobowość, którą łatwo rozpoznać. Pozwala to Autorkom zarówno wprowadzać wiele elementów komicznych, jak i tworzy stałe tło fabularne, ułatwiające rozumienie tekstów. Przykładem może być zachowanie jednej z bohaterki – japońskiej studentki Mami. Jej niechęć do mówienia o swojej rodzinie (*Polski, krok po kroku A1*, s. 70) pozostaje w zgodzie z konstruowaną konsekwentnie przez Autorki nieśmiałością bohaterki.

Do budowania świata przedstawionego w podręczniku znacznie przyczynia się również szata graficzna. Bohaterowie ukazani są na licznych czarno-białych i kolorowych ilustracjach. Uczący się poznają więc nie tylko ich osobowość, ale też wygląd zewnętrzny. Portrety bohaterów stanowią zaś tylko jeden z elementów niezwykle atrakcyjnej szaty graficznej, na którą składają się również inne rysunki, fotografie i grafiki.

Najistotniejszy – oprócz podręczników – element zestawu materiałów *Polski, krok po kroku* stanowi platforma internetowa *e-polish.eu*. Korzystanie z niej wymaga uiszczenia opłaty, ale do każdej części serii dołączono kod, który umożliwia bezpłatny dostęp do zamieszczonych na platformie materiałów. Bez rejestracji udostępniany jest jedynie słownik polsko-niemiecko-angielsko-hiszpańsko-francusko-rosyjski.

Osoby zarejestrowane jako studenci i jako nauczyciele mogą korzystać z platformy w różny sposób. Lektorzy mają przez nią dostęp do obu podręczników w formacie pdf (podzielonych zarówno na poszczególne lekcje, jak i pojedyncze ćwiczenia). Do każdej lekcji dołączony jest słowniczek (do wyboru z tłumaczeniem na 5 wymienionych wyżej języków), podręcznik nauczyciela (niewydany osobno) oraz gry językowe (część z nich znajduje się w wydanym zbiorze, który zostanie omówiony poniżej). Do każdego zadania dołączono klucz odpowiedzi (pominięty w podręczniku). Istnieje możliwość wydrukowania całych lekcji, jak również pojedynczych ćwiczeń.

Do dyspozycji nauczyciela jest ponadto wyszukiwarka materiałów. Można wybierać spośród ćwiczeń zawartych w podręcznikach, a także spośród ogromnej liczby ćwiczeń alternatywnych (autorstwa twórców serii lub innych użytkowników platformy). Istnieje również możliwość tworzenia własnych ćwiczeń i kompilowania zestawów materiałów w formacie pdf. Samodzielne tworzenie zadań znacznie ułatwia generator ćwiczeń, który na podstawie wpisanych danych sam tworzy m.in. krzyżówki z hasłem czy zadania z lukami. Wybrane materiały można udostępnić zarejestrowanym na portalu studentom jako pracę domową. Platforma pozwala również prowadzić lekcje indywidualne online (za pomocą programu Skype).

Oprócz platformy e-learningowej do dyspozycji nauczycieli są również dwa zeszyty ćwiczeń (na poziomie A1 i A2), zawierające materiały powtórzeniowe, dobre do wykorzystania jako praca domowa.

Komplet materiałów uzupełnia zestaw tablic gramatycznych oraz gier i zabaw językowych. *Tablice gramatyczne* to zbiór 34 tablic obejmujących deklinację rzeczownika, przymiotnika, zaimków osobowych i dzierżawczych; koniugację we wszystkich czasach i trybach uzupełnioną o pary aspektowe i czasowniki ruchu, rekcję przyimków, stopniowanie przymiotników i przysłówków oraz listę liczebników głównych i porządkowych od 1 do 1000 (w tym również formy miejscownika liczebników od 1 do 24). Tablice mają formę pojedynczych kart formatu A4. Formy gramatyczne ujęte w tabele podane są po jednej stronie karty (poza nielicznymi wyjątkami są to powtórzone tabele z podręcznika studenta), zaś wyjaśnienia w języku polskim – po drugiej stronie.

Tabele są przejrzyste i atrakcyjne wizualnie. Nieco zagmatwane wydają się jedynie tabele z tymi formami, w których występuje wiele alternacji spółgłoskowych (np. mianownik liczby mnogiej rodzaju męskoosobowego czy też miejscownik liczby pojedynczej). W przypadku mianownika liczby mnogiej alternacje zaprezentowano w sposób nieco mylący, gdyż spółgłoska występująca podana jest od razu z końcówką, np. *g > dzy, r > rzy* (tab. 3). Poziom językowy objaśnień wskazuje, że przeznaczone są one raczej dla nauczycieli (nie zaś uczących się JPJO na poziomie A), niemniej jednak stanowią one dobre, wyczerpujące źródło informacji na temat poruszanych zagadnień gramatycznych.

Komplet gier i zabaw językowych zawiera wybrane gry i zabawy dostępne na platformie internetowej. Odpowiadają one najważniejszym zagadnieniom leksykalnym i gramatycznym zawartym w podręczniku na poziomie A1. Do teczki dołączono spis gier z podziałem na gry słownikowe i gramatyczne. Spis uwzględnia również gry dostępne jedynie online. Materiały te są – jak reszta serii – przemyślane i atrakcyjne wizualnie. Większość gier ma formę kompletu elementów do wycięcia. Ich struktura sprawia jednak, że z pojedynczego zestawu może skorzystać grupa od 2 do 4 studentów. Trudno jednak wyobrazić sobie pracę z jednym kompletem w większych grupach. Wydaje się więc, że dla nauczycieli uczących w grupach liczniejszych niż 4 osoby lepszym rozwiązaniem niż zakup dość kosztownego zestawu gier jest wydrukowanie kilku plansz dostępnych poprzez platformę e-learningową.

Seria materiałów *Polski, krok po kroku* stanowi kompleksową pomoc dydaktyczną dla uczących (się) JPJO. Autorom serii nie udało się jednak uniknąć kilku potknięć, które nieco utrudniają pracę z książką. Pierwszym jest wspomniany już wcześniej język tekstów, który – choć naturalny i miły w lekturze – jest jednak często zbyt trudny dla studentów na poziomie A. Dodatkowym utrudnieniem są wymienione w tekstach krakowskie realia, które mogą być nieznanymi początkującym studentom uczącym się poza Krakowem. Wymienić tu można konieczność uzupełnienia dialogu o słowo *hejnał* (s. 95), mapę centrum Krakowa wraz z opisem drogi, który jest skomplikowany nawet dla nieznanego miasta rodzimego użytkownika języka (s. 96), toponim *Nowa Huta* użyty jako synonim wyjaśniający znaczenie leksemu *dzielnica* (s. 94). Podobny efekt mają odwołania do realiów w szkole językowej Glossa, z którą związane są autorki podręcznika (por. tekst na temat programu kulturalnego w Glossie, s. 83). Zwraca to szczególną uwagę, ponieważ poza tymi elementami w podręczniku znajduje się stosunkowo niewiele informacji o polskiej kulturze. Kłopotliwe bywają także nagrania dołączone do podręcznika. Ponieważ na płycie umieszczono nagrania w formacie mp3, nie ma możliwości odtworzenia ich na zwykłym odtwarzaczu CD, który jest dla wielu uczących jedynym dostępnym sprzętem audio.

Pomimo tych usterek seria *Polski, krok po kroku* jest niezwykle atrakcyjną propozycją zarówno dla nauczycieli, jak i studentów. Jej kompleksowość wyróżnia ją spośród dostępnych na rynku podręczników na tym poziomie zaawansowania językowego. Seria sprawdza się dobrze jako podręcznik wiodący, ale także jako źródło materiałów dodatkowych w pracy z innymi podręcznikami. Można by życzyć sobie, aby taka konstrukcja serii materiałów do nauczania JPJO (szczególnie zaś wchodząca w skład serii platforma internetowa) wyznaczyła nowy standard dla autorów podręczników.